

Mons i meravelles

El Còdex Beza

Ja fa uns dies vaig tenir l'honor de prendre part en la presentació d'un llibre excepcional. Extraordinari en molts aspectes. Si en parlo en un racó com ara aquest, que no vol ser especialitzat de cap manera, és precisament per la seva excepcionalitat. El llibre porta per títol *Demostració a Teòfil* i per subtítol, *Evangelí i Fets dels Apòstols segons el còdex Beza*. El seu autor és **Lluc**, així, sense el *sant* que habitualment precedeix el seu nom. I l'edició i la traducció és de **Josep Rius-Camps i Jenny Read-Heimerdinger**. ¿On és l'excepcionalitat d'aquest llibre? ¿No és una traducció més d'allò que coneixíem com a l'*Evangelí de sant Lluc* i els *Fets dels Apòstols*? Doncs no. La primera cosa que ens sorprèn és el gruix del volum. Més de set-centes pàgines. Un pròleg llarg i important i un text bilingüe, grec i català, disposat, no diré en versos, sinó en una columna de ratlles curtes, establertes segons el sentit. Que una editorial catalana, petita i que comença, Fragmenta, portada per **Ignasi Morera** i **Inès Castel-Branco**, s'hagi atrevit amb un llibre així, ja denota una encomiable excepcionalitat. La cultura catalana no està acostumada a aquestes coses, i per això, quan passen, cal parlar-ne.

A PART d'aquest esforç de traducció i d'edició, cal destacar que aquest llibre és una autèntica primícia internacional. Veurem per què. El Còdex Beza és un manuscrit uncial conservat a Cambridge —per això porta el nom de *Codex Bezae Cantabrigiensis*— i conté els quatre evangelis (Mateu, Joan, Lluc i Marc, que aquest era l'ordre antic) i els *Fets dels Apòstols*. El còdex és bilingüe, grec i llatí, i disposa el seu text en aquesta mena de diguem-ne versos, per entendre'ns. Però

La cultura catalana, en un esforç de traducció i edició, ha generat un llibre que és una primícia internacional.

Narcís Comadira

el autors d'aquesta edició, que ja he dit que és una primícia en el món mundial, estudiant el text, comparant el lèxic i les expressions del fins ara anomenat *Evangelí de sant Lluc* i dels *Fets dels Apòstols*, han arribat a unes conclusions realment revolucionàries. De moment, pensen que no es tracta de dos textos sinó de les dues parts d'un de sol i per això ells el publiquen en un sol volum i li posen el títol de *Demostració a Teòfil*. I això també és atrevit, perquè segons ells l'*Evangelí de sant Lluc* ja no és un evangelí, és a dir, una proclamació d'una bona nova, sinó que pertany a un altre gènere literari, el de la demostració. I els *Fets*, serien, per tant, la segona part d'aquesta demostració. Demostració de què? Doncs que **Jesús** és el messies. Demostració a qui? Doncs

a **Teòfil**. I qui és **Teòfil**? Doncs el fill d'**Annàs** i gendre de **Caifàs**, ho recorden?, que tant van tenir a veure en la mort de **Jesús**. Fins ara es creia que **Lluc** era un pagà, un gentil, per dir-ho com ho deien llavors els jueus. Doncs no, segons els autors d'aquesta edició, **Lluc** seria un jueu, i, encara més, un rabí. Com veuen, tot això és certament revolucionari. I aquesta revolució es fa, per primer cop, en català. A mi, aquestes coses, m'emocionen. Que la nostra cultura, per petita i mediocre que sigui i tan desassistida, encara

'Demostració a Teòfil', a part del valor que té per als creients, és una obra d'autèntica literatura

pugui produir llibres com aquests em provoca un batec notable d'esperança. Que ens movem en un àmbit molt especial? Ja ho sé. Que som quatre gats que ens mirarem aquest llibre? Potser sí. Però també, a part de donar testimoni d'aques-

ta excepcionalitat cultural, si en parlo aquí és per augmentar-ne, ni que sigui amb quatre gats més, el nombre dels lectors. No desitjo altra cosa.

Edició a part, revolució a part, primícia internacional a part —sembla que diverses editorials estrangeres, anglesa, alemanya, francesa, esperen poder publicar-ne versions en aquestes llengües—, he de dir que la traducció al català és magnífica, que està a l'alçada del ja reconegut valor literari de **Lluc**, perquè no oblidia la voluntat de precisió de **Lluc**, perquè ens ofereix un text català que busca l'exactitud de la literalitat, que esquivi les paràfrasis, que subratlli la col·loquialitat i evidenciï la tendresa de l'original. A més a més, la peculiar forma que té el Còdex Beza de presentar el text i que els traductors al català respecten, fa que la seva lectura sigui més àgil i més fàcil.

LA PRESENTACIÓ dels dos textos de **Lluc** seguits, com les dues parts d'una sola obra, confeccionant una unitat narrativa apassionant al conjunt, que es pot llegir, creences a part, com un magnífic llibre d'aventures. Un mínim exemple: «Quan es feu de dia, / els mariners no coneixien aquella terra, / però distingien certa badia que tenia una platja... Havent llevat les àncores, / les deixaven anar al mar; afliuixaren alhora també les amares dels timons / i hissaren la vela del trinquet; aprofitant la ventada, intentaren d'abordar a la platja».

Tenim a les mans, a part del valor que pugui tenir per a un creient, un llibre d'autèntica literatura, un clàssic que ens arriba acompanyat d'una tesi innovadora i en una traducció preciosa que segueix només el text i que no busca en cap moment intencions paral·leles, pastorals o contemporaneitzadores que de vegades desfiguren els originals fins al ridícul. ≡ **Escriptor.**

Set x set

ANTÓN
Losada

Governant al límit amb por

¿D'eu ser casualitat que Espanya, Grècia i Portugal, els matussers assenyalsats pels factòtums de l'ortodòxia neoliberal com a exemples d'imprudència en els seus comptes públics, siguin també els últims governs socialistes a Europa? Potser sí, però ho dubto. Van exercir d'oients durant el més difícil de la crua crisi. Però ara emergeixen carregats de raó, com si no hagués passat res, per endossar-nos les mateixes receptes i condemnar qui estudiï altres solucions. Tothom sap que aquests tres països són casos diferents, tothom sap que les bandades d'especuladors estan a l'aguait buscant diners fàcils, tothom sap que l'FMI, Davos i les agències de *rating* menteixen. Però és igual. La complexitat és incompatible amb la veritat revelada.

No es tracta del dèficit, la despesa o la confiança. ¿O és que no importaven quan vam haver d'endossar-nos en massa per salvar els seus mercats? Es tracta de sortir de

Tothom sap que l'FMI, Davos i les agències de 'rating' menteixen

la crisi com sempre: redistribuint a favor del capital, que pel que fa a les rendes més baixes, el Senyor proveirà. **Angela Merkel** va guanyar les seves eleccions prometent una rebaxa fiscal. Va rectificar el primer dia de govern. Però no va ser un canvi bruscat. És que no la vam sentir bé, va prometre la rebaxa, però no va dir quan. És molt seriosa, conclouen. **Zapatero** va començar a contenir el pressupost aquest any. Li van exigir un pla de retallada de la despesa i en va presentar un a tres anys. Però improvisa. No inspira confiança, sentencien.

Fa una setmana, amb les pensions, el problema era que el Govern llançava globus sonda i anunciava mesures dràstiques sense obrir el necessari debat ni negociar. Ara, amb la reforma laboral, el problema és que planteja la discussió i s'asseu a negociar sense anunciar mesures radicals. També és cert que aquest Govern ho posa molt fàcil, que ajuda, i molt, a perdre la seva pròpia guerra. Juga al límit i ho paga perquè ho fa amb por. Cal jugar-se-la segons el savi consell que **Walter Houston** va donar al seu fill, **John Houston**, quan començava a Hollywood: «S'acseja'ls fort amb un bon espectacle i viatja sempre en primera classe». ≡

En seu vacant

Tres peladores d'allis

JOSEP MARIA
Fonalleras

Estultícia, la beneiteria i la mediocritat no tenen límits. El catàleg d'idiotes no para de créixer i la llista de les seves idioteses arriba a uns nivells que el millor novel·lista seria incapaç d'imaginar. Parlo del cas de les despeses dels diputats britànics. A mi, per exemple, no em sorprenen tant les grans quantitats com les petites misèries. Puc arribar a entendre el desfalc desproporcionat, la hi-

poteca falsa, la trampa de la segona residència que no ho és. M'han d'entendre: no ho justifico, però entenc l'enlluernament davant la possibilitat d'obtenir un substanciós benefici irregular. Ja em costa més posar-me a la pell de qui carrega a l'erari públic la neteja dels vidres de casa seva o el manteniment del jardí o la compra d'un llit, com el de la famosa senyora **Robinson**, amb totes les bromes que fan al cas. El que se m'escapa totalment, però, són les minúcies. Les dues fruïteres de vidre de **Gerald Kaufman**, les llavors de plantes de **John Redwood**, les tres peladores d'allis de **James Arbuthnot** o les bombetes de **David Willetts**. Per no parlar de les dues pel·lícules de porno que va llogar **Richard Timne** i

que van provocar tot l'enrenou que ara està patint la gloriosa institució de Westminster.

Un enriquiment desproporcionat sembla que no s'adiu amb la nuesa de tantes foteses, però ara que hi penso no sé per què me'n sorpren. Fa dos segles que **Thomas de Quincey** ja va dibuixar una situació similar. Aquest escriptor romàntic, amant de l'opi, va escriure a *De l'assassinat considerat com una de les belles arts* una màxima que ara torna a ser ben actual: «Comences matant algú i després acabes faltant a missa els diumenges». És a dir, el capgirament de la seqüència racional. Posats a fer, i ja que la fem ben grossa, no ens estem de facturar tres inútils peladores d'allis. ≡

Fundador: ANTONIO ASENSIO PIZARRO.
President: Antonio Asensio Mosbah.
President de la Comissió Executiva: Juan Llopart Pérez.
Director General: Conrado Carnal.
Director Editorial i de Comunicació: Miguel Àngel Liso.
Directors d'Àrea:
Prensa: Enrique Simarro.
Comercial i Publicitat: Pablo San José.
Llibres i Plantes d'impressió: Román de Vicente.
Revistes: Marta Ariño.
Recursos: David Casanovas.

EDICIONES PRIMERA PLANA:
Director General: Enrique Simarro.
Directors: J. Garçon (comercial), D. Segura (màrqueting), M. Fañanàs (r. externes), J. L. Busquets (tresoreria), J. Sicart (administració), L. M. Blasco (sistemes d'edició), K. Olivier (tecnologies), M. Moya (producció).
Impressió: Gráficas de Prensa Diaria.
Director: L. Miranda. **Distribució:** Logística de Medios Catalunya S.L. Consell de Cent, 425-427, 3ª planta. 08009, Barcelona. T: 93 265 53 53. Fax: 93 484 37 48.
Publicitat: Zeta Gestión de Medios. **Dir. general:** P. San José. **Director comercial:** S. Germán. Consell de Cent, 425-427, 6a planta; 08009 Barcelona. T: 93 265 53 53. O'Donnell, 12. 28009 Madrid. T: 91 586 97 00.